ושניהם אסורין (ה) **להעמיד ריחים ותנור** · לקבוע ריחים ולגדל תרנגולים בתוכה חלר: **שני גרסין היה אחד מהם מודר הנאה על חבירו כופין את הנודר**, שהיה חבירו, למכור את חלקו, לתתן לרבנן דתמרי אסורים ליכנס לחלר: **היה אחד מן השוק מודר מן**

ה': מן השותפים לא יכנס: **גמ' בנדרו סוף דפליגי** · הלא דנדרו שניהם זה מזה דזה אמר לחבירו קונם שאני נהנה לך ביום ואומר קונם שאני נהנה לך דעכשיו נדרו זה מזה ממש, והתם הוא דקא אסרי רבנן ליכנס לחלר, דאיהו עצמו קאסר עליה, אבל הדירו זה את זה דכל אחד הדיר את חבירו ואמר קונם שאתה נהנה לי, קונם נכסי עליך, דתרוייהו אטוסים דכל אחד אסר ליה חבריה שלא מדעתיה התם מודו ליה רבנן לר' אליעזר דזה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו: **או דילמא אפילו בהדירו [זה את זה] נמי פליגי** · דלא שנא אטוסין ול"ש רוצין: **ס"נ מסתברא** · דבנדרו מיירי ובנדרו הוא דפליגי דקתני כופין את הנודר: **אי אמרת בשלמא בנדרו** · שנדר שלא יהנה מחבירו להכי כופין דאיהו הוא דאסר אנפשיה: **אלא אי אמרת בהדירו חבירו אמאי כופין אותו** · הא איהו לא פשע דמינס אינים אלא ודאי בנדרו פליגי: **כשיש כח כדי חלוקה** · אדבע אמות לזה ואדבע אמות לזה וטעמא דמאן דאסר הואיל ואפשר בחלוקה: **אבל אין כח כדי חלוקה דברי הכל מותר** · דמאי אפשר ליה למיעבד: בדבר

ושניהם אסורים להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולים. היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו לא יכנס לחצר רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא לומר לו: לתוך שלי אני נכנס ואיני נכנס לתוך שלך וכופין את הנודר למכור את חלקו. היה אחד מן השוק מודר באחד מהם הנאה לא יכנס לחצר רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול לומר לו לתוך של חבירך אני נכנס ואיני נכנס לתוך שלך. המודר הנאה מחבירו ויש לו מרחץ ובית הבד מושכרין בעיר: אם יש לו בהן תפיסת יד אסור, אין לו בהן תפיסת יד מותר. האומר לחבירו: קונם לביתך שאני נכנס ושדך שאני לוקח - מת או שמכרו לאחר מותר. קונם בית זה שאני נכנס, שדה זו שאני לוקח - מת או שמכרו לאחר אסור: **גמ' איבעיא להו בנדרו פליגי, הדירו זה את זה מאי: מי אמרינן בנדרו הוא דפליגי אבל בהדירו זה את זה מודו ליה רבנן לראב"י דכי אנוסין דמו אבל אפילו בהדירו זה את זה פליגי רבנן** ת"ש היה אחד מהן מודר הנאה מחבירו ופליגי רבנן, תני נדור מחבירו הנאה הכי נמי מסתברא דקתני סיפא כופין את הנודר למכור את חלקו אי אמרת בשלמא דנדר הוא היינו דקתני כופין אלא אי אמרת דאדריה, אמאי כופין אותו אינים אמר רבי אמר זעירי מחלוקת

בו ויבא לעשות כן וכ"ת בשלמא לרבנן דאסרי ליה אפילו בדריסת הרגל איכא טעמא דשמא יתקנא לפי שהוא אסור בדריסת הרגל וחבירו מותר ואין בידו לאמות אבל לרבי אליעזר בן יעקב מאי איכפת ליה בדריסת הרגל אימו נמי שרי ואי מקנא בחבריה בשעמדת ריחים ליעבד עליה להא כי האי גוונא שותפין יכולין לעבד איכא למימר דכיון דהשותפין כי האי גוונא לא קפדי זילא ביה מילתא לעבודי דהא דר סיפא בנדרו זה מזה אוקימנא לה בגמרא וכיון שחבירו לא גרם לו איסור אלא הוא עצמו גרם שנדר למה יעבוד חבירו מדבר שאין השותפין מקפידין בו הילכך לעבודי כסיפא ליה מילתא ומתוך. שחבירו מעמיד ריחים יתקנא בו ומר אעשה כן גם אני: **היה אחד מן השוק מודר** מאחד מהם הנאה הרי זה לא יכנס לחצר · הך בבא לא תנא לה משום תנא קמא דלדידיה פשיטא אם על חבירו יכול לעבד על אחד מן השוק לריכא למימר אלא לאשמועינן רבותא דר' אליעזר בן יעקב תנא ליה דאפילו על אחד מן השוק אין שותף יכול לעבד ולפיכו תרתי דעתי דאפילו לרבותא דרבנן תנא ליה מיהו כתב הרשב"א ז"ל דדוקא בשהוא נכנס לעורך השותף בין שהוא לריך לשותף לו שהשותף לריך לו לפי שהחלר קנוי לכל אחד מהם ולכל מי שלריך להם אבל ליכנס בתוכו אחד מן השוק לעצמו אלא לעורך השותף אסור שאם הקנו זה את זה את החלר לדריסת רגליהם ולכל מי שלריך להם לא הקנו אותו לכל העולם אבל הרא"ש ז"ל כתב דבכל ענין שרי ולא גרעו לי דבריו ה): **גמ'** מי אמרינן בנדרו הוא דפליגי רבנן אבל בהדירו מודו ליה רבנן לר' אליעזר בן יעקב דכאטוסים דמו · כלומר דילמא כולהו סבירא להו דיש בריחה ומדינא אפילו בנדרו שרי אלא דרבנן סברי קנסינן להו ור' אליעזר בן יעקב סבר דלא קנסינן אבל בהדירו דלא שייך קנסא שרי מדינא דיש בריחה ואתיא הא דלא כרבינא דאוקי פלוגתייהו בפרק שור שנגח את הפרה ביש בריחה ואין בריחה לו דילמא בהדירו נמי פליגי רבנן וכסברה דרבינא התם: **ת"ש** היה אחד מהן מודר הנאה מחבירו ופליגי רבנן · ואסתם מודר מחבירו קתני אלמא אפילו בהדירו פליגי: **תני** נדור מחבירו · כלומר דנודר נמי מודר קרי ליה דמודר משמע בין מפי עלמו בין מפי אחרים: **אי אמרת בשלמא** דנדר הוא היינו דכופין · לפי שהוא גרם לעצמו אלא אי אמרת דלא נדר הוא אמאי כופין הא מינס אינים ואם תאמר ולימא ליה לעולם בהדירו חבירו עסקינן וכי קתני כופין את הנודר את המדיר קאמר יש לומר דלא סבירא לן שיהא בדין לכוף אדם למכור את שלו מפני שאסר נכסיו על חבירו אבל לנודר עצמו ראוי לכוף דמה הנאה יש לו לאסור על עצמו נכסיו [של חבירו] ואיכא למיחש שמא יכשל ויש לתמוה על הרב רבינו משה בר מיימון ז"ל שכתב דלמדיר הוא שכופין שאע"פ שזה הוא דרך הירושלמי אין זה דרך הגמרא שלנו וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל ומיהו אם היה רגיל להדיר כופין אותו למכור והכי הניא בתוספתא (פ"ב) היה ר' מהם רגיל להדיר הנאה על חלקו כופין את הרגיל למכור חלקו ומפרש בירושלמי דבתרי זימנין מיקרי רגיל דאמרינן התם עברת לך קמייתא ועברו עליך תניינא ועברו עליך מכאן ואילך לו מכור חלקך לו שרי נדרך ולא איפשטא בעיין לי פליגי רבנן אפי' בהדירו וא"ת ולישקול ליה מדתנן לקמן (דף מז:) הריני עליך חרם ואת עלי שניהם מותרים בדבר של עולי בבל ואסורים בדבר של אותה העיר ואיזה דבר של אותה העיר הרחבה והמרחץ ובית הכנסת אלמא אפילו בהדירו פליגי תירץ הרב ר' יומה ז"ל דהתם היינו טעמא משום דאע"ג דמודר לא אסיר כיון דנודר לא אסיר ואסור שניהם אסורים דאי שרית מודר לא ליית נודר ומשום הכי לא פליג רבנן:

מחלוקת

ה) עי' פי' הר"ר עד סוף המתני' לקמן בע"ב וכדמ מז.

נכנס ולבן כופין למודר *) ותנא שמא יכנס קמני לא ולרבי אליעזר כיון דשניהם מותרין למה כופין: היה אחד מן השוק · הך בבא לר"ח אינטריך [דהוה אמינא] דלא קא שרי ר"ח אלא כשהאחר שלו דקתפסיד בדבר אבל אחד מן השוק לא שרינן ולא אמרינן אבריכה כיון שאינו מפסיד כלום קמ"ל: אם יש לו תפיסת יד אבל בשאין לו בה תפיסת יד אם יש לו בה כלום ואינו יכול ליאסר · ומכאן פסק ר"ם מי שהשכיר בית ואח"כ אסרו עליו. דאין באיסורו כלום ומיהו יש לי לדחות דמייני דאדריה מתמא דאין עליו תפיסת יד ואין דעתו לאסור מה שהשכיר אבל אם אסר בהדיא מלי אסרה וכ"מ בנרכין (דף כא:) (כל) המשכיר בית לחבירו והקדישו הדר בו מעכל ומעלה שכר לבקדש ועל הבית נמי קשה מהסיא דפרק אף על פי (דף נט:) שדה שמשכנתי לך בשאפדנה מיקדש דקדוש שפדאה לא קדשה ויש לומר דודאי מה שהבית שוה יותר מן השכירות קדוש אבל כנגדו מאין והוי שותפים המשכיר והמקדיש לכך מעל והיה"פ דאע"פ ה"ק לבשאפדנה מיקדש כל השדה לגמרי אי נמי יש לחלק ודאי בהקדש גמור דאסר לכ"ע דודאי מלי מקדיש שהשכיר ובשמעתין דקאמר מותר מיירי שאסר. בקונם בעלמא ואלומי אלימי לשעבודא דשכר לחמר גבי שיעבודא דבעל והיה"פ דאמר דלא קדשה עד שיפדנה מיירי בשאסר בקונם בעלמא אבל אם אסר הקדש גמור אל ההקדש אם שוה השדה יותר על המוב ועוד יש לחלק דודאי הר דפרק אע"פ מיירי כשתמן מוסיף עוד דיבר ופודה כל הנכסים אלו אבל הכי דנרכין מיירי בשוכר ומלי מקדיש משום דפופו לאחר אלא אבל בבי מוב דלא מחזור לו לנכסיו אם לא יפרע לו מובו לא מלי מקדיש ובירושלמי מחלק בהיא דנרכין בין הקדיש לו שכרו ללא הקדיש לו שכרו ודודאי כשהקדיש לו שכרו אינו מעכל דכל אחד ואחד אסר נפשו שאחר קומם שלא אחנה ממך הלכך יש להתמיר ובקמו דנבן אבל הדיבו כל אחד חבירו ליהנות מעצו מודו ליה דבנן לר' אליעזר דכאטוסין דמו ולא מתסרו לאיש לזו בהדירו [ובנדרו] לא קנסו · ול"ש בהא דתנן האומר לחבירו אל אוכל בהדירו לא קנסו · אי דילמא אפילו כשהדירו חבירו קנסו רבנן · אי נמי **) שור שנגח את הפרה (דף נח:) אמר בהדיא דרבנן לית להו בריכה ולריך למימר דלית להו הך סוגיא (אלא בש"ם היה אחד מהם מודר ופליגי): **ת"ש** היה אחד מהם מודר · משמע שהבינו הדיבו ואסרי רבנן: **תני** מודר · שאסר עצמו מחבירו: **אי** אמרת בשלמא נדור שיהו דקתני כופין · דפופם שאסר עצמו מחבירו ליכול בבא לידי תקלה: **אלא** אי אמרת שהבינו הדיבו ואסרי רבנן: המודר מאי כופין המודר מעצמו:

*) ע"ל ות"ק קתני לה. **) ע"ל אות.

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה ושניהן אסורין להעמיד וכו' ריחים ותנור ולגדל

תוספות

ושניהן אסורין להעמיד ריחים ותנור. להעמיד אם תרנגולין. לבבל הני יכולין לעמוד זה על זה בלא נדר כדאמר בפרק חזקת הבתים (ב"ב נז:) הלכך אסור לעשות עמה בחלר כשנדר דאם כן מהני לא יכנס לחלר אבל עיבר דדוקא דריסת הרגל אינו יכול לעבוד כל כמה דלא חלקו וי"ל דכשהעמיד ריחים בתוכו ומגדל תרנגולין ומתפטרין בכל החלר: **היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו** · משום דנמי לעמתי כופין כו' דלא שייך לעמתי בשניהם מודרין וכופין המודר למכור חלקו דמיישינן פן יעבוד אבל ריחא דשניהם מודרין אין כופין משום דמעכר אבל כמה דאין חלקו אסור אבל אם אחד והשני מותר דמיישינן שמא יכנס המודר בשיראה חבירו

נוסא

בירור - באינו נסיבות חלקו לבנן עד ראב"י אי דוקא בנדרו אבל בהדירו נר אח נר אזנו דבנן דכל א' נכנס לתוך שלו

ב) אי - אפילו בהדירו נר אח נר חלקו עד ראב"י

מהגה

ב' דעות בצדדי

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכו סעיף ב:

ג ב ג מיי' שם הלכה ט ו טוש"ע שם סעיף ה:

ד ד מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה יב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכו סעיף ו:

ה ה מיי' פ"ט שם הלכה ה ופרק ח הלכה יא סמג שם טוש"ע י"ד סי' רנז סעיף ד:

ו ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

כ"ב מז:

פי' הרא"ש

אם יש לו בהם תפיסת יד · בגמ' מפרש כתה: אין לו בהן תפיסת יד מותר · דבשאות השוכר קיימא ואין המשכיר יכול לאסרה עליו: מת או שמכרם לאחר מותר · דכיון לאחר מותר ביתך שדך לא אסרם עליו אלא בזמן שהם שלו אבל אם אמר בנים זה לו שדה זו אסרם עליו לעולם: **גמ'** בנדרו הוא דפליגי רבנן · דכיון דמדעתם נדרו הנאה זה מזה קנסו אותם ולא קמסינן אבריכה אבל בהדירו דאמרינן דאמרינן אבריכה לו דילמא אפי' בהדירו רבנן דנים אבריכה: היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו · דמשמע בין מפי עלמו בין מפי אחרים: **אי אמרת בשלמא** דנדר הוא היינו דכופין · לפי שהוא גרם לעצמו אלא אי אמרת דלא נדר הוא אמאי כופין הא מינס אינים ואם תאמר ולימא ליה לעולם בהדירו חבירו עסקינן וכי קתני כופין את המודר קאמר יש לומר דלא סבירא לן שיהא בדין לכוף אדם שלו מפני שאסר נכסיו על חבירו אבל לנודר עצמו ראוי לכוף דמה הנאה יש לו לאסור על עצמו נכסיו [של חבירו] ואיכא למיחש שמא יכשל ויש לתמוה על הרב רבינו משה בר מיימון ז"ל שכתב דלמדיר הוא שכופין שאע"פ שזה הוא דרך הירושלמי אין זה דרך הגמרא שלנו וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל ומיהו אם היה רגיל להדיר כופין אותו למכור והכי הניא בתוספתא (פ"ב) היה ר' מהם רגיל להדיר הנאה על חלקו כופין את הרגיל למכור חלקו ומפרש בירושלמי דבתרי זימנין מיקרי רגיל דאמרינן התם עברת לך קמייתא ועברו עליך תניינא ועברו עליך מכאן ואילך לו מכור חלקך לו שרי נדרך ולא איפשטא בעיין לי פליגי רבנן אפי' בהדירו וא"ת ולישקול ליה מדתנן לקמן (דף מז:) הריני עליך חרם ואת עלי שניהם מותרים בדבר של עולי בבל ואסורים בדבר של אותה העיר ואיזה דבר של אותה העיר הרחבה והמרחץ ובית הכנסת אלמא אפילו בהדירו פליגי תירץ הרב ר' יומה ז"ל דהתם היינו טעמא משום דאע"ג דמודר לא אסיר כיון דנודר לא אסיר ואסור שניהם אסורים דאי שרית מודר לא ליית נודר ומשום הכי לא פליג רבנן:

מחלוקת